

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-31>

УДК 338.054.23:334.02

ОСОБЛИВОСТІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

FEATURES OF THE POST-WAR RECOVERY OF THE ECONOMY OF UKRAINE

Хмарська Ірина Анатоліївнакандидат економічних наук, доцент,
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6022-6197>**Кучерява Каріна Якупівна**кандидат наук з державного управління,
Навчально-науковий інститут «Інститут державного управління»
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0103-649X>**Клімова Інна Олександрівна**кандидат економічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7412-379X>**Khmarska Iryna**

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Kucheriava Karina Educational and Scientific Institute «Institute of Public Administration»
of V.N. Karazin Kharkiv National University**Klimova Inna**

Zhytomyr Ivan Franko State University

Військові події на теренах України стали основною причиною реструктуризації вітчизняної економічної системи. Визначено, що активні бойові дії не просто стримують роботу певних галузей, а унеможливають їх функціонування; доведено, що за актуальних обставин занепад економіки України був неминучим та до сьогодні залишається характерним, що має своє відображення у зниженні ВВП, зростанні рівня інфляції, макроекономічній нестабільності тощо. До комплексу негативних факторів, джерелом яких стала повномасштабна війна, також варто віднести і зниження зайнятості, платоспроможності громадян, відсутність дієвих, перевірених досвідом механізмів реалізації монетарної, фінансової, валютної політики в умовах війни, унеможливлення прогнозування соціально-економічних показників, загальний ріст ризиків серед населення і бізнесу. Відповідно, маючи стійкий занепад виробничо-господарського сектору і сповільнення бізнес-активності, пріоритетною задачею для влади є пошук шляхів реформування і стабілізації із подальшим повоєнним відновленням вітчизняної економіки, що, власне, підтверджує важливість дослідження проблематики в умовах сьогодення. Наукова стаття має на меті проведення оригінального дослідження перспектив післявоєнного відновлення економіки України на основі аналізу її актуального стану і тенденцій функціонування в умовах повномасштабної війни. Дослідження проблематики здійснювалось завдяки застосуванню методів порівняння, абстракції, аналізу та узагальнення. В результаті проведеного дослідження було узагальнено вплив війни на соціальні і економічні процеси в Україні, загальний стан вітчизняної економіки, а також визначено сутність післявоєнного відновлення економічної системи; авторами було детерміновано, що післявоєнне відновлення являє собою складний, багатовекторний процес, який має на меті запуск економіки України, зокрема окремих галузей, що втратили свою активність або ж можливості для реалізації діяльності в результаті розгортання повномасштабної війни на теренах нашої держави. На основі аналізу передумов економічної дестабілізації авторами було визначено перспективи і особливості післявоєнного відновлення економіки України.

Ключові слова: економіка, повоєнне відновлення, російсько-українська війна, глобальна нестабільність, соціально-економічні процеси, розвиток в умовах війни.

The military action was the main cause for Ukrainian economy restructuration. It was defined that active fighting has put a lot of changing; first of all we are talking about a stalling in Ukraine of different sectors of the economy or its even stop business activity completely. Ukrainian economy is in a crisis state and now the same trend continues. Moreover, the set of negative factors, which have appeared since the beginning of the war, include decline in employment and capacity to pay of citizens, lack of effectiveness and tested by the experience of realization mechanism of fiscal, monetary, currency politics in the context of war, lack of opportunities in forecasting of social and economic indicators and, in addition, total increase of risks around business environment and citizens etc. Accordingly, in the context when we have constantly decline of industrial and economic activities and decrease of business activity, the Government have only one priority vector of activity – it is research the way for economic stabilization and post-war recovery. So, these aspects and difficulty of the events in Ukraine acknowledge the relevance of problematic. The article is devoted to the analysis prospects post-war recovery of Ukrainian economy, which were studied based on its actual state and function trends of domestic economic under full-scale war. Comparison, methods of abstraction, analysis and generalization are the research methods which were used in the article. In this science paper the influence of war on social and economic process in Ukraine, general state of domestic Ukrainian economy was indicated; as well as, the essence of post-war recovery was determined. Moreover, authors were confirmed that post-war recovery is a difficult, multi-vectors process, which have a specific aim – relaunching the economy, in particular the sectors that had practically ceased to be active as a result of full-scale war. The prospects and specifics of post-war economy recovery were defined based on analysis.

Keywords: economy, post-war recovery, Russian-Ukrainian war, global instability, socio-economic processes, development in war conditions.

Постановка проблеми. Українська економіка зазнала значних втрат. Умови війни стали безпрецедентними, а тому більшість вітчизняних сфер господарювання були вимушені шукати нові механізми організації діяльності. Проте, навіть поступова адаптація суб'єктів господарювання до вимог воєнного стану не забезпечили збереження бажаної динаміки у роботі, а тому сьогодні органи влади та представники бізнесу пріоритетом мають визначати формування концепцій, стратегії і тактики післявоєнного відновлення економіки.

Відновлення за своєю економічною природою передбачає комплекс взаємоузгоджених заходів, а саме:

- аналіз поточного стану та показників функціонування окремих галузей;
- визначення проблем, що перешкоджають їх динамічному розвитку;
- формування тактики реструктуризації галузей, що є частинами загальнонаціональної економічної системи, задля їх збереження, поступової активізації та сталого зростання.

Основною особливістю процесу післявоєнної відбудови, враховуючи його багатовекторність, є пошук моделі, яка б забезпечила одночасне вирішення численних гуманітарних проблем, проблем, пов'язаних із масовим руйнуванням інфраструктурного забезпечення, а також проблем, пов'язаних із потребою у пошуках нових джерел фінансових та матеріальних ресурсів, їх раціонального розподілу.

Таким чином, безпрецедентність обставин, глобальність кризи та руйнівний характер подій наголошують на важливості дослідження проблематики та вимагають завчасної

розробки стратегії післявоєнної відбудови, необхідної задля збереження України як потенційно потужної, економічно активної та перспективної держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням післявоєнного відновлення економіки України, а також повоєнної відбудови і підтримки кожного із секторів вітчизняної економічної системи, стимулювання розвитку у перспективі приділено увагу у працях таких дослідників, як Ю. Кіндзерського [1], М. Зверяков [2], М. Кизими, О. Шапрана [3], В. Антонюк тощо. Так, Ю. Кіндзерський досліджує аспекти і перспективи модернізації вітчизняної економіки. Робота науковця побудована на основі врахування низького рівня ефективності організації промислового сектору України. Варто погодитись із думкою дослідника, що війна лише підтвердила потребу у його реструктуризації; зокрема, війна науковцем детермінована як «вікно можливостей» для формування нової високопродуктивної і високотехнологічної «розумної» і «зеленої» економіки» [1]. Стратегія повоєнного відновлення неминуче повинна бути побудована із врахуванням «попередніх прорахунків розвитку». Відповідно, Ю. Кіндзерський у своїй роботі сформулював стратегічні пріоритети відновлення економіки України та сталого зростання, що побудовані із врахуванням втрат, наявного потенціалу, а також подальших орієнтирів розвитку держави [1, с. 111–113]. М. Зверяков аналізує сьогоденні реалії, їх вплив на поточний стан економіки України та потенційні наслідки, які, власне, визначають перспективи та вектори подальшого розви-

тку нашої держави. Так, науковець у власних роботах узагальнює актуальні об'єктивні передумови, що є імперативами формування оновленої економічної моделі зростання України в післявоєнний період. На його погляд вектор відновлення і розвитку економіки України повинен бути побудований на основі «нової індустріалізації, зокрема нарощування виробництва доданої вартості» [2, с. 3], а також «подолання деіндустріалізації і відновлення промисловості в сучасних рамках використання цифрових технологій» [2, с. 4]. Сучасні науковці наголошують, що важливу роль на етапі післявоєнного відновлення економіки України відіграє зміна моделі споживання. Зокрема, саме О. Шапран визначає, що серед інструментів подолання кризових явищ на післявоєнному етапі мають бути актуалізовані принципи відповідального споживання як серед бізнесу, так і серед громадян. Автором доведено, що маркетингові заходи займають не останнє місце у процесах «прискорення стабілізації економічної системи України та досягнення нею сталого розвитку, більш високої якості життя людей у післявоєнний період» [3, с. 7]. В свою чергу, серед передумов суттєвого розширення асортименту шерінгових послуг і сервісів в Україні після війни науковець визначає «обмеженість у матеріальних і фінансових ресурсах, значне руйнування промислової та соціальної інфраструктури більшості регіонів країни» [3]. Також, важливе значення для України має і зарубіжна практика післявоєнного відновлення економіки. Власне, дослід європейських держав в перспективі може бути запозичений Україною, а тому члени НАН України В. Гейц, Б. Данилишин, С. Іванов, А. Кудряченко, О. Шаров [4], В. Гуменюк [5] здійснюють його аналіз та визначають кроки, які можуть бути корисними й повчальними саме для України з огляду на її специфічні риси і обставини розвитку.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Особливостям післявоєнного управління економічними процесами України приділено значну увагу у працях вище окреслених, а також інших науковців. Проте, певні аспекти, зокрема питання пошуку оптимальної, збалансованої стратегії стабілізації, відновлення, стимулювання економіки і бізнес-активності, підтримки держави як учасника торгівельних відносин на світовому ринку, підвищення її конкурентоспроможності, підтримки громадян, рівня зайнятості і платоспроможності, залишаються відкритими і потребують перманентних досліджень,

особливо в умовах високої невизначеності і мінливості.

Мета статті – проведення оригінального дослідження перспектив післявоєнного відновлення економіки України на основі аналізу її актуального стану і тенденцій функціонування в умовах повномасштабної війни. Для досягнення поставленої мети було сформовано та вирішено такі **завдання**, як:

– проаналізувати вплив війни на економіку України, зокрема ключові тенденції в економічних процесах та зміни у соціально-економічних показниках;

– сформулювати авторське бачення стосовно стратегії і тактики післявоєнного відновлення економіки України, зацентрувавши увагу на особливостях та складнощах даного процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Війна знищує потенціал України. Сьогодні, в умовах динамічних глобалізаційних процесів, наша країна втрачає ресурси, потужності, інфраструктуру, людський капітал, фінанси, а також рівень конкурентоспроможності. При цьому, таке явище, як війна, створило і певні можливості для України, зокрема в контексті переорієнтації на нові ринки, пошуку більш надійних союзників та торгівельних партнерів на теренах глобального економічного простору, а також зниження залежності від країни-агресора. Основним наслідком від війни, не залежно від того як її детермінувати – чи то як події, що спричиняють безпрецедентне знищення економічної системи України, чи то як можливість для зміни векторів розвитку держави, є втрати. Відповідно, сьогодні перед українською владою стоїть важливе завдання – сформулювати оптимальну стратегію післявоєнного відновлення економіки, яка зможе забезпечити поступовий вихід країни із кризи, а також буде враховувати:

– по-перше, масштаби воєнних втрат, які складаються із фінансових та людських, зруйнованої інфраструктури та виробничих потужностей, знешкодженого природного потенціалу, призупинених інвестиційних проєктів, скороченого попиту населення, зруйновану транспортну інфраструктуру, заблоковані порти, запроваджені обмеження на трансграничні валютні платежі, а також звуження спектру вітчизняних товарів, дефіцит імпорту енергоресурсів;

– по-друге, обмеженість джерел, які можуть бути використанні для залучення фінансових ресурсів в контексті грошової під-

тримки процесів відбудови економіки України. Така обмеженість в умовах жорстокої війни була цілком передбачуваною; світова економіка була дестабілізована і сьогодні значна кількість держав світу перебувають у стані, що свідчить про неминуче настання глобальної соціально-економічної кризи. Щодо використання внутрішніх джерел для фінансування процесів відновлення української економіки, то варто враховувати не лише втрату прибутків суб'єктами бізнес-середовища, а і зниження активності банків, заморожування інвестиційних проектів, повна або часткова зупинка/банкрутство комерційних компаній тощо;

– по-третє, зміни у структурі людського капіталу, зокрема високий рівень безробіття, масовий відтік кадрів за межі країни та ризик неповернення значної частини громадян, які виїхали за кордон в пошуках тимчасового приюту, а також безпрецедентні зміни балансу робочої сили за регіонами.

За попередніми підрахунками Міністерства економіки України (далі – Мінекономіки) 2022 рік став найважчим для вітчизняної економічної системи. Масштаби втрат, динаміка занепаду галузей є безпрецедентними. Так, найбільший шок від повномасштабної війни припав на березень 2022 року. Мінекономіки з використанням непрямих методів розрахунку та інструментів моделювання оцінило падіння ВВП у березні 2022 року на рівні 47–50% (до березня 2021 року) [6], що спричинило падіння за I квартал, за даними Державної служби статистики України (далі – Держстату), на 15,1% [7]. Зміни у структурі економіки України мають своє відображення у таких ключових показниках, як реальний ВВП, індекс споживчих цін (далі – ІСЦ), сальдо поточного рахунку, міжнародні резерви тощо (табл. 1).

Падіння реального ВВП за результатами II кв. 2022 року та, відповідно, 4 місяців повномасштабної війни становив 36,8 в. п. Окрім того, війна зумовила стрімке зростання інфляції, яка в червні перевищила ціль на 16,5 в. п., а в порівнянні із відповідним показником 2021 року – 21,0 в. п. Ріст інфляції мав дестимулюючий вплив не лише на економіку, а і на рівень споживання, а також купівельну спроможність громадян. Загалом, подальші перспективи щодо рівня інфляції свідчать лише про те, що досягнення стрімкого скорочення показника неможливе на етапі післявоєнного відновлення, зокрема через зміну чинники пропозиції, що пов'язана із війною, високі світові ціни на енергоресурси та погіршену трансмісію монетарної політики [8] (рис. 1).

Проте, війну не закінчено, а це означає, що втрати економіки і бізнесу триватимуть, а наші громадяни й далі відчуватимуть негативний та навіть руйнівний вплив воєнних подій. В тому випадку, якщо війна триватиме до кінця 2022 року (а це є найбільш реалістичний прогноз розвитку подій із сукупності альтернативних), майже 30% українців можуть опинитись за межею бідності. Відповідно до прогнозних оцінок, падіння ВВП на кінець року може досягнути 35%. Дефіцит бюджету за підсумками року може перевищити 35,0 млрд доларів США. Загальні прямі та непрямі збитки української економіки вже досягли 600,0 млрд доларів США й далі зростатимуть [6, с. 6]. Такі тенденції говорять лише про те, що післявоєнне відновлення буде складним процесом, що доцільно реалізовувати на основі чітко сформованого стратегічного бачення і економічно доцільних, обґрунтованих тактичних заходів підтримки, стимулювання окремих галузей.

В межах незалежної аналітичної діяльності експертами НБУ було сформовано певні припущення щодо подальшого функціонування

Таблиця 1

Базові поточні та прогнозні макроекономічні показники України

Показник	Роки				Абсолютна зміна 2022/2021
	2021	2022	2023 (прогнозний)	2024 (прогнозний)	
Реальний ВВП, зміна у %	3,4	-33,4	5,5	4,9	-36,8
ІСЦ, зміна у %	10,0	31,0	20,7	9,4	21,0
Базовий ІСЦ, зміна у %	7,9	24,5	12,4	2,6	16,6
Сальдо поточного рахунку, млрд дол	-3,2	6,4	-3,9	-8,8	9,6
Міжнародні резерви, млрд дол	30,9	20,8	21,2	28,7	-10,1

Джерело: побудовано авторами за даними [8]

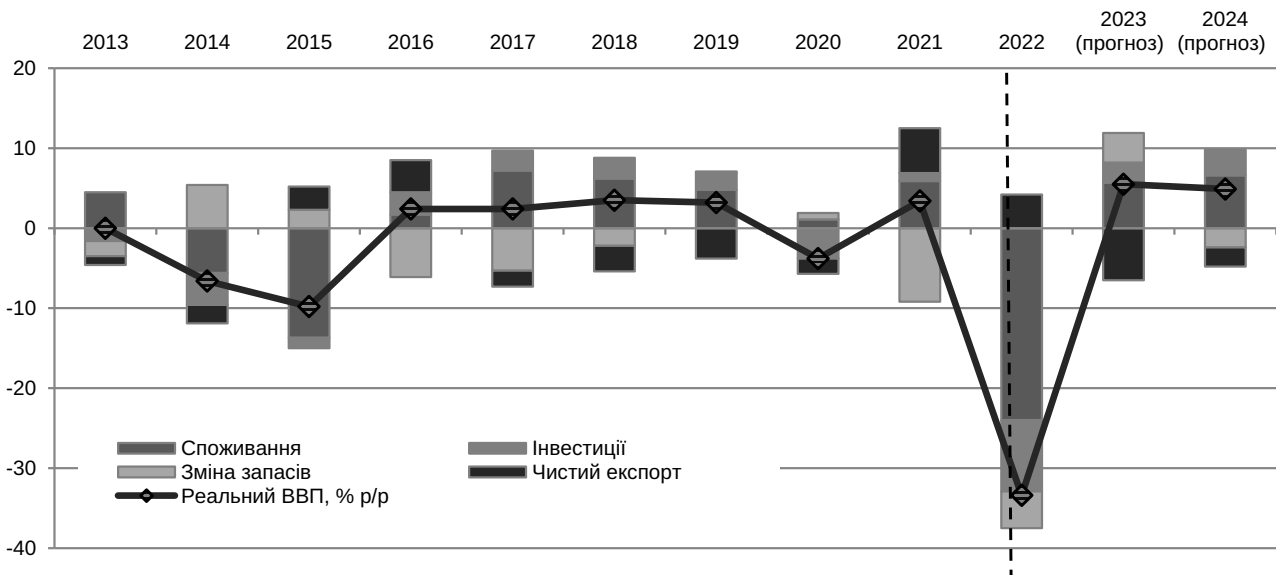

Рис. 1. Динаміка показників, а також внески категорій кінцевого використання в річну зміну реального ВВП, в. п.

Джерело: складено авторами за даними [8]

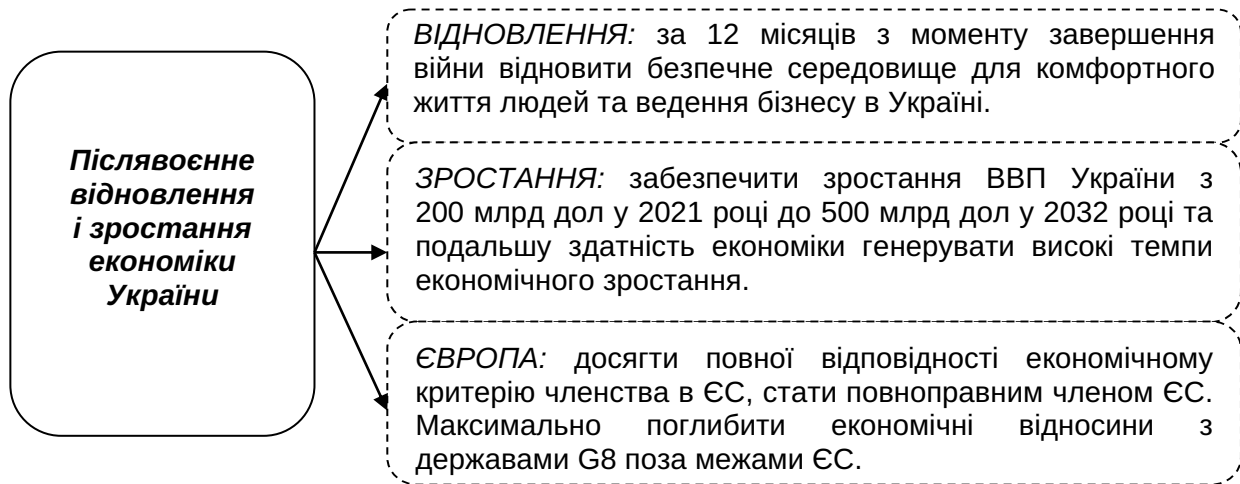
економіки в Україні (протягом 2022–2024 рр.). Зокрема, спеціалісти визначають, що будь який план післявоєнного відновлення буде виправданим та матиме позитивний ефект лише за умови розгортання базового сценарію, що передбачає збереження наступних трендів:

- по-перше, повноцінне відновлення роботи чорноморських портів України з початку 2023 року. На 2023–2024 роки припускається, що безпекові ризики суттєво знизяться;
- по-друге, продовження активної міжнародної фінансової підтримки, для фінансування потреб бюджету та закриття розривів платіжного балансу;
- по-третє, вибір стратегії реалізації активної економічної політики, зокрема повернення до ринкових механізмів залучень для покриття дефіциту бюджету за рахунок встановлення належної їх доходності, проведення фіскальної консолідації та скорочення квазі-фіскальних дисбалансів, а також повернення до традиційних засад режиму інфляційного таргетування з плаваючим курсоутворенням із поступовим припиненням емісійного фінансування потреб бюджету;
- по-четверте, сповільнення інфляції (хоча реалії сьогодення визначають, що її рівень за результатами 2022 року перевищить 30%, а імовірність приведення показника до рівня у 5%, як встановлено НБУ, занадто низька);
- по-п'яте, часткове нівелювання втрат економіки у 2023–2024 роках. Проте, дане припущення має гіпотетичний характер, що

пов'язано із неможливістю реальної оцінки втрат виробничого та людського потенціалу в умовах збереження часткової окупації території України, а також існування безпекових ризиків. Відповідно, орієнтовні темпи післявоєнного відновлення економіки НБУ оцінює у 5–6% на рік.

Дані припущення сформовані лише на основі врахування поточного стану роботи економіки та фактичних обсягів втрат, які визначено на момент продовження воєнних дій. Керуючись базовим сценарієм повоєнного функціонування економіки України, який сформовано на основі врахування попереднього (довоєнного) вітчизняного досвіду регулювання економічних процесів та є найбільш імовірним, післявоєнне відновлення доцільно розглядати як сукупність окремих, проте взаємоузгоджених векторів (рис. 2).

В умовах реалізації прагнень щодо досягнення стабільності в економіці України та створення умов, що сприятимуть відновленню бізнес-активності, росту кількості господарюючих суб'єктів і рівню їх рентабельності, підвищенню рівня довіри бізнесу, громадян до органів державного управління, а також загальному подоланню кризи, актуалізується важливість реалізації ряду реформ. В контексті поствоєнного етапу найбільшої важливості набувають зміни в організації ринку праці, регулювання бізнесу, управління державною власністю, розвитку переробної промисловості тощо (табл. 2).

Рис. 2. Вектори відновлення економіки та забезпечення стрімкого економічного зростання України на поствоєнному етапі

Джерело: складено авторами за даними [6, с. 10]

Таблиця 2

Особливості реформування економіки України після війни

Реформи	Аспекти, які має враховувати тактика реалізації реформи
Перебудова структури економіки	Доцільним на етапі післявоєнного відновлення є прискорення розвитку переробної промисловості, перехід від торгівлі ресурсами до торгівлі товарами із високою доданою вартістю. Стимулювання інноваційно-орієнтованого підприємництва.
Реформування механізмів регулювання МСБ	Пошук методів спрощення регулювання малого і середнього бізнесу, стимулювання МСБ через дерегуляцію, зниження податкового навантаження, розширенню доступу до знань, ринків, капіталу та створенню комфортних умов для ведення бізнесу. Продовження адаптації сформованих механізмів кредитування бізнесу (зокрема, програми «5-7-9%») до реалій української економіки). Стимулювання відновлення бізнес активності через податкові і фінансові механізми (зокрема через встановлення податкових та митних пільг для відновлення зруйнованих/пошкоджених промислових підприємств) тощо.
Реформування ринку праці	Запровадження ринкових засад відносин між працівниками та роботодавцями, лібералізація трудового законодавства, перехід до сучасних моделей взаємодії учасників ринку праці, наприклад завдяки розвитку маркетплейсу вакансій «є-Робота», розвиток програм швидкого перенавчання працівників тощо. Врегулювання попиту і пропозиції робочої сили на ринку, адже відсутність балансу (сьогодні характерним є перевищенням пропозиції робочої сили над попитом на неї) стримують темп зростання реальної заробітної плати.
Реформа управління державною власністю	Приватизація всіх державних нестратегічних активів, завершення централізації функції власника та укрупнення державних стратегічних активів шляхом підвищення ефективності управління такими активами.
Реформа ринків	Зменшення впливу монополій та деолігархізація економіки.
Реформа правоохоронних органів	Формування дієвих механізмів у сфері розслідування економічних злочинів. Підтримка повноцінної діяльності Бюро економічної безпеки, напрацювання та прийняття законопроекту щодо перезапуску конкурсу до Бюро економічної безпеки України із залученням міжнародних експертів та можливості проведення досудового розслідування економічних злочинів виключно одним органом. Проектом також повинна бути передбачена заборона участі в конкурсі колишніх правоохоронців, які займалися розслідуванням економічних злочинів до війни.
Імплементация економічної частини Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.	

Джерело: складено авторами за даними [6]

За умови раціонального вибору інструментарію реалізації реформаций та оперативного корегування результатів, у короткостроковій перспективі Українська економіка буде стабілізована, хоча і не зможе охарактеризуватись динамічним прогресом. Так, дотримуючись оптимального сценарію розвитку подій та зниження безпекових ризиків вже у першій половині 2023 року, на наш погляд, можливим буде отримати наступні результати від реформ протягом 2023–2025 рр.:

- зупинка падіння виробництва товарів та послуг, нарощування обсягів виробництва товарів (передусім переробної промисловості) та послуг, побудова нових інноваційних підприємств, збільшення наукоємності виробництва;

- відбудова, модернізація повністю або частково зруйнованих виробничих/інфраструктурних потужностей;

- відновлення розірваних ланцюгів постачання продукції, розширення пропускної спроможності логістики;

- збереження контролю над інфляційними процесами;

- прозорість та відкритість процесу здійснення закупівель за кошти донорів у проєктах з відновлення;

мспрощені, більш прозорі механізми регуляторного середовища та, як наслідок, ріст іноземних інвестицій;

мзбереження робочих місць, зростання зайнятості та легалізація трудових відносин на основі розвитку цифрового контролю за роботою ринку праці;

- виконання всіх економічних передумов щодо відкриття чотирьох свобод для України щодо вільного руху товарів, послуг, капіталів, вільного переміщення робочої сили та підписання договору про приєднання України до ЄС (грудень 2024 року).

Висновки. В ході проведеного дослідження було визначено, що економіка України перебуває у стані безпрецедентної кризи. Показниками цього є значний занепад реального ВВП, динамічний ріст інфляції, сповільнення бізнес-активності тощо. Пріоритетним завданням для української влади та бізнесу залишається скооперовано співпраця у напрямку формування оптимальної стратегії і тактики післявоєнного відновлення економічної системи. Так, НБУ, як головний регулятор фінансових, фіскальних, валютних, монетарних процесів, визначає що базою для поствоєнного «відродження» економіки має бути приведення базових макроекономічних показників до оптимального (в ідеалі – довоєнного) стану. На основі забезпеченої стабільності системи доцільним є реалізація ряду реформ (в частині оновлення механізмів регулювання МСБ, ринку праці, управління державною власністю, діяльності правоохоронних органів тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кіндзерський Ю. Повеєнне відновлення промисловості України: виклики та особливості політики. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 2. С. 101–117. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.02.101>.
2. Зверьяков М. І. Формування моделі економічного розвитку в нових історичних реаліях. *Економіка України*. 2022. № 8. С. 03–19. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.08.003>.
3. Шапран О. Маркетингове обґрунтування заходів щодо стабілізації економічної системи України у післявоєнний період на основі шерінгової економіки. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки)*. 2022. № 1. С. 3–7. DOI: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2022.1.3>.
4. Шаров О. М. Уроки та перспективи «плану Маршалла» для України. *Економіка України*. 2015. № 4. С. 12–18. URL: http://economyukr.org.ua/?page_id=723&lang=uk&aid=553.
5. Гуменюк В. В. Зарубіжний досвід повоєнної трансформації державного управління і уроки для України. *Економіка України*. 2022. № 8. С. 34–54. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.08.034>.
6. Проект Плану відновлення України / Національна рада з відновлення України від наслідків війни, Київ. 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/economic-recovery-and-development.pdf> (дата звернення: 15.09.2022).
7. Статистична інформація. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.09.2022).
8. Інфляційний звіт (липень 2022) / Національний банк України, Київ. 2022. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Inflation_Report_for_Experts_pr_2022-Q2.pdf?v=4 (дата звернення: 15.09.2022).

REFERENCES:

1. Kindzerskyi, Yu. (2022) Povojenne vidnovlennja promyslovosti Ukrainy: vyklyky ta osoblyvosti polityky [Post-war recovery of Ukrainian industry: challenges and policy features]. *Ekonomichnyj analiz – Economic analysis*, vol. 32(2), pp. 101–117. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.02.10>. (in Ukrainian)
2. Zveryakov, M. I. (2022) Formuvannja modeli ekonomichnogo rozvytku v novyh istorychnyh realijah [Formation of the model of economic development in new historical realities]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, vol. 8, pp. 03–19. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.08.003>. (in Ukrainian)
3. Shapran, O. (2022) Marketyngove obg'runtuvannja zahodiv shhodo stabilizacii' ekonomichnoi' systemy Ukrainy u pisl'javojen'nyj period na osnovi sheringovoi' ekonomiky [Marketing justification of measures to stabilize the economic system of Ukraine in the post-war period based on the sharing economy]. *Visnyk Nacional'nogo tehničnogo universytetu "Harkivs'kyj politehničnyj instytut" (ekonomichni nauky) – Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (economic sciences)*, vol. 1, pp. 3–7. DOI: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2022.1.3>. (in Ukrainian)
4. Sharov, O. (2015) Uroky ta perspektyvy «planu Marshalla» dlja Ukrainy [Lessons and perspectives of the «Marshall Plan» for Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, vol. 4, pp. 12–18, available at: http://economyukr.org.ua/?page_id=723&lang=uk&aid=553. (in Ukrainian)
5. Humenyuk, V. V. (2022) Zarubizhnyj dosvid povojennoi' transformacii' derzhavnogo upravlinnja i uroky dlja Ukrainy [Foreign experience of post-war transformation of public administration and lessons for Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, vol. 8, pp. 34–54. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.08.034>. (in Ukrainian)
6. National Council for the Recovery of Ukraine from the Consequences of War (2022). Proekt Planu vidnovlennja Ukrainy [Draft Plan for the Recovery of Ukraine], available at: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/economic-recovery-and-development.pdf> (accessed at 15.09.2022). (in Ukrainian)
7. State Statistics Service of Ukraine (2022) Statystychna informaciju [Statistical information], available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed at 15.09.2022). (in Ukrainian)
8. National Bank of Ukraine (2022) Infljacijnyj zvit (lypen' 2022) [Inflation Report (July 2022)], available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Inflation_Report_for_Experts_pr_2022-Q2.pdf?v=4 (accessed at 15.09.2022). (in Ukrainian)